

Adil Giray (Namık Kemal'in "Cezmi" adlı Romanı) **Uyumlu**

Karakter Çok genç ve yakışıklı olmasının yanında duygusal bir karaktere sahip olması ile dikkat çeken Adil Giray, emrindeki askerleri ile Osman Paşa'nın girdiği savaştan başarılı çıkmasını sağlar. Mehmet Giray'ın kardeşi olan Adil Giray, bu savaş döneminde Cezmi ile tanışır ve ikisi de sıkı dost olurlar. Kırım Tatarları ordusunun başkomutanı olan Adil Giray İran muharebesinde ne kadar çaba gösterdi ise esir düşmekten kurtulamaz. Adil Giray kardeşi Gazi Giray ile İran ordusu tarafından tutsak edildiğinde kendisi kalbi duygularına yenik düşerek onu teftiş etmesi için görevlendirilen Şah'ın kız kardeşi Perihan'a âşık olur, iradesini kaybeder ve hayatı, öncelikleri değişmeye başlar. Bu dönemde yine kendisine delice âşık olan şahın karısı Şehriyar'ı her ne kadar görmezden gelmeye çalışsa da bunu başaramaz. Dürüstlüğü ile hem kazanan hem de kaybeden Adil Giray, kalbi temiz, dinine bağlı, kültürlü ve vazifelerine düşkün bir karakterdir. Tutsak bulunduğu sarayda şahın kız kardeşi ile arasında çıkan mahrem dedikodular nedeni ile Rüstem Han'ın muhafızları tarafından Perihan ile birlikte öldürülür.

Aktiviteler Sanatçı ruhlu biri olarak dünyaya gelen Adil Giray, pek çok kitabı okumuş, kültürlü biridir. Savaşlara katılır, at biner, binlerce kişilik Tatar askerlerini yönetir. Tutsak edildiği dönem Perihan ile sohbet eder, onunla aralarında uzun süre mektuplaşma olur. Söylemek istediklerini çoğu zaman beyitler halinde yazan Giray, Osmanlı savaşlarına Kırım Hanlığı olarak pek çok askeri destekte bulunur. Sünniliği ve dini her fırsatta dilinde dolandırır.

ÖRNEK ANILAR

Bilgili Daha dünyaya gelirken farklı bir karakteri olduğu belli olan Adil Giray, kardeşlerinden farklı olarak hemen her konuda bilgi sahibi olmasının yanı sıra okuduklarını da hemen anlaması ile öne çıkar: "Okuduğu kitapları, daha dünyaya gelmeden önce okumuş ve bitirmiş gibi hemencecik anlıyordu. O kadar kabiliyetliydi ki, yirmi yaşına geldiğinde bilgin bir kişi olarak kabul görmeye başlandı."

İtaatli Bağlı bulunduğu Osmanlı hanedanlığına karşı sadık ve sorumluluk bilinci yüksek bir şekilde hareket eden Adil Giray, İstanbul (Padişah) emirlerini uygulama konusunda başarılı olmaya gayret eder: "Adil Giray doğuştan şair olduğu kadar da asker yaradılışlıydı. Vicdani temiz, kültürü kuvvetli, dindar ve hamiyetli bir insandı. Halifelik merkezi olan İstanbul'u dayanak noktası bilir; bağlı bulunduğu Osmanlı İmparatorluğu'nun devamını kendi hayatından daha üstün tutardı."

Yardımsaver Osman Paşa'nın İran ile girdiği muharebede yara alması ve savaşı kaybetmek üzere olması üzerine Cezmi, Tatar Hanı Adil Giray'dan destek ister ve bu istek Giray tarafından derhal yerine getirilerek İran ordusu püskürtülür: "On beş dakika içinde de Tatarlar ortalığı toza dumana katacak şekilde savaş meydanına girdiler ve ayaklarının tozu ile silaha sarıldılar. Adil Giray, askerlerinin geri kalan bölümünü de, atlı habercilerle emir göndererek hemen savaş alanına getirtmişti. Birbiri ardına onlar da yardıma geldi. Tatarların yetişmesiyle Türk ordusu hem sayıca, hem de manen daha da güçlü bir hal almıştı. Aradan bir saat geçer geçmez, karşılarındaki İran ordusu tamamen dağılmıştı."

Kahraman Devletin akıbeti için savaşlarda hiç düşünmeden mutlaka yardıma koşan kahraman, cengaver Giray, gözü pek, kahramanca kararlar alarak ilerler: "Adil Giray, bu vaziyeti haber alınca elindeki kuvvetlerini hemen yanına toplayarak, kalbinden vurulmuş aslan gibi kardeşinin yardımına koştu. Adil Giray'ın bu hareketi, ordunun savaş düzenini tümenden değiştirmiş, cephenin sol tarafı artçı durumuna gelmişti."

Azimli Adil Giray'ın kardeşi İranlılara esir düşüğünde Adil Giray onları ve diğerlerini kurtarabileceğini düşünür: "Kardeşinin İranlılara esir düştüğünü haber alan Adil Giray'ın öfkesine biraz da umutsuzluk karıştı. "En azından geri kalan askerlerimi ölümden ve esaretten kurtarayım." diye düşündü."

İradesiz Hem kalbi hem de fikri anlamda duyguları ile hareket eden karakter, Perihan'a duyduğu aşk ile ne yapacağını bilemez, karar alamaz bir hale düşer ve kendini aşkının kollarına bırakır. "Sözlerimin saçmalığından, düşünme gücümün ne kadar zayıfladığını anlarsın. Başka ne diyebilirim ki? Emirlerini bekliyorum..."

Dinine Bağlı Esir düşünce kendisi ile alay etmeye gelen İran komutanı Hamza Mirza'yı Osmanlı Devletine ve halifeliğin yönetim merkezi olan İstanbul'a bağlılığını, dinine sevgisini korkusuzca verdiği yanıtlarla alt eder: "Allah'a şükürler olsun ki, onun adaleti, biz torunlarını atalarımızın yaptıklarına mirasçı etmemiş, aksi halde bize Cengiz Han'dan gelecek miras hissesinin çoğu, onların şu dünyada döktükleri kanların günahı olurdu. Osmanlılar ise, dinimizin düşmanlarıyla savaşmaktadır. İslam'a yaptıkları hizmete hediye olarak, halifelik de onlara nail olmuştur. Yönettikleri bu İslam topraklarında adlarına hutbe okunuyor. Büyük bir şerefle derim ki, bizim için en büyük şeref, Osmanlı devletine hizmet etmektir."

Yakıııklı Adil'i gören her kadın mutlaka ondan etkilenir. nce evli olan Şehriyar sonra da esir olarak tutulduğu Şah'ın kardeşi Perihan kendisini görür görmez tutulur, güzel yüzü gözlerinin nnden gitmez: "Yıllardır kafasında canlandırdığı ve yaşattığı erkekten daha güzel bir yüzü, hayal edebildiğinden çok daha yüksek ruhu olan bir erkekle hayatında ilk defa karşılaşıyordu ki o da Adil Giray'dı."

Mütevazi Sanatla özellikle de Őiirle büyük bir bağı olan Adil Giray, yazdığı Őiirleri herkesin beğenmiş olmasına rağmen kendini yetersiz görür: "Benim gizli ne işim olacak? Yalnız kaldıkça can sıkıntısından bir Őeyler karaladım. Adına Őiir demeye dilim varmıyor..."

Zeki Esir düştüğü yerden kurtulup İnan'da bulunan mevcut düzeni yıkacak eylemlerde bulunmak isteyen Adil Giray bu uğurda kendisine yakınlık gösteren Şahın karısına gösterdiği yakınlıkla Osmanlı'ya hizmet etmeyi hedefler. Lakin zamanla Perihan ile aralarında başlayan aşk planları değiştirir. Zira Perihan ile Giray arasındaki aşkı ğrenen Şehriyar'ı yaptığı hain planlarından vazgeçirmek için onu sevdiğine ikna edip evlilik yapabileceklerine inandırmaya çalışır. Ki zaten evli olan Şehriyar bunun Sünnilikte nasıl mümkün olduğunu öğrenmek isteyince Adil Giray hemen örnekleri ile kendini aklamayı başarır: "Olabiliyormuş ki, Yavuz Sultan Selim zamanında, Çaldıran'da Şah I. İsmail'in kadınlarından Talı Hanımı Nişancı Cafer elebi ile evlendirdiler."